

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

Қолданылған әдебиттер тізімі

1. Полищук А. И. Управление деятельностью кредитных организаций (банковский менеджмент). - М. : ЮРИСТЪ, 2002. - 478 б.
2. Ефремова Т.Ю. Концептуальные основы формирования системы учета, анализа и контроля в управлении инновационной деятельностью хозяйствующего субъекта // Управление экономическими системами: электронный научный журнал. [Электронды ресурс]. - Кіру режимі: <http://www.uecs.ru/regionalnayaekonomika/item/1837-2012-12-22-06-27-27>
3. EFMA рейтингі [Электронды ресурс]. - Кіру режимі: <https://www.efmaefm.org/>
4. Тінәсілов М.Д. Инновационная экономика в странах центральной Азии. Алматы, 2012.

ОӘК 336.153.11

КӘСІПОРЫННЫҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІН СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАСҚАРУДАҒЫ ҚОРШАҒАН ОРТА ФАКТОРЛАРЫ

Егеуғалиева Мөлдір Нұрболатқызы

egeugalieva@bk.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті «Экономика» факультеті
«Менеджмент» кафедрасының 1 курс магистранты
Ғылыми жетекші – Шамишева Н. Қ.

Нарықтағы бәсекеге қабілетті жағдайда бизнестің жетістігін қалыптастырудағы бәсекеге қабілеттіліктің ролі ғылыми қоғамдастық тарапынан оның әртүрлі аспектілеріне үнемі назар аударуды анықтайды. Кәсіпкерлік қызмет субъектісін басқару тиімділігінің индикаторы ретінде бәсекеге қабілеттілікке интегралды бағалау жүргізу қажет болған жағдайларда іске асырылатын процестің маңыздылығын түсіну қажет. Кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігінің аспектілерінде ғылыми пікірталас субъектілері "тауардың бәсекеге қабілеттілігі", "ұйымның бәсекеге қабілеттілігі", "персоналдың бәсекеге қабілеттілігі" және т.б. анықтамаларды анықтау әдістемесінің мәселелерін қарастырады, бірақ берілген талқылаулар мәні тым алуан түрлі және жүйесіз. Сол себептен де, кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін «экономикалық ресурстың барлық түрлерін тиімді пайдаланудың жоғары деңгейі», «белгілі – бір нарықтағы немесе саладағы кәсіпорынның басқа ұйымдармен салыстырғанда артықшылықтарының болуы», «шынайы мүмкіндіктер мен кәсіпорынның әлі де пайдаланылмаған әлеуетінің болуы» және т.б. ретінде сипаттауға болады [1].

Анықтамалардың мазмұны әр түрлі авторлармен түсіндірілгендіктен, зерттелетін құбылысты анықтау өте күрделі, яғни, бәсекеге қабілеттілік экономикалық қызмет субъектісі өндіретін тауардан бастап ұйымның жалпы қызметінің табыстылығына дейін кең аймақты қамтиды. Өкінішке орай, ұсынылған түсіндірулердің ешқайсысы толық деп таныла алмайды. Мұның бәрі экономикалық әдебиеттегі анықтамалардың артықтығына және ғылыми пікірталас процесінде нақтылау қажеттілігіне әкеледі.

Егер біз бәсекеге қабілеттіліктің негізгі шарттарына, яғни «бәсекелесу мүмкіндігіне» оралсақ, онда тұжырамдаманың негізінде нарық субъектілері арасындағы бәсекелестік жатқанын көре аламыз. Өз кезегінде, бұл термин «көп сатып алушыларды тарту және қысқа немесе ұзақ мерзімді кезеңдерде максималды табыс алу үшін бірдей өнім түрлерін өндірушілердің экономикалық бәсекелестігі» ретінде тұйықталады. Келесі анықтамамен салыстыруға болады: «бәсекелестік – заңнама шеңберінде немесе жергілікті жағдайларда объективті немесе субъективті қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін бәсекелестермен күресте жеңіске немесе басқа мақсаттарға жету үшін субъектіні өзінің бәсекелестік артықшылықтарымен басқару процесі» [2].

М.Е. Алетина фирмалардың бәсекелестігі кімнің және неге жеңгенін анықтау емес, жеке шаруашылық жүргізуші субъектінің нарықтағы бағаның жалпы деңгейіне әсер етуінің түбегейлі мүмкіндігі фактісін анықтау екенін атап өтті [3]. Егер мұндай әсер ету мүмкін

болмаса, онда біз мінсіз бәсекелестік нарығы туралы, екінші жағдайда – жетілмеген бәсекелестіктің бір түрі туралы айтып отырмыз. Бір мақсатқа жету ресурстар шектеулі болған жағдайда болатынын есте ұстаған жөн. Егер мақсат нарықтық экономика тұрғысынан нақтылау болса, онда нарықтық бәсекелестік пайда табу үшін шаруашылық жүргізуші субъектілердің күресі болып табылады. Бұл ретте қызмет тұтынушылар тарапынан осы өнімге сұраныс шектеулі болған жағдайда жүзеге асырылады.

Кәсіпорындар мен ұйымдардың бәсекеге қабілеттілігінің мәнін түсіндірудің алуан түрлілігі жағдайында ғалымдар көбірек мойындаған немесе толық қамтуды талап ете алатындарды таңдау өте қиын.

Компанияға, бизнес – бірлікке, салаға қатысты «бәсекеге қабілеттілік» ұғымы дәстүрлі түрде стратегиялық менеджменттің негізгілерінің бірі болып саналады. Алайда, жекелеген авторлар «стратегиялық бәсекеге қабілеттілік» терминін ғылыми айналымға қосымша енгізеді, оны компанияның таңдалған бәсекелестік стратегиясын іске асыру және ұзақ уақыт аралығында бірлесіп сақтау нәтижесінде пайда болғанына байланысты жалпы бәсекеге қабілеттіліктен бөледі.

Бір жағынан, біз мұндай бөлуді негізсіз деп санаймыз, өйткені мұндай түсінікпен бәсекеге қабілеттілікті басқару басқарудың жедел деңгейіне дейін азаяды, бұл заңсыз болып көрінеді. Екінші жағынан, Т. И. Овчинникова, А. В. Марков және Ю. Н. Дувановамен келіспеу мүмкін емес: компанияның бәсекеге қабілеттілігі әрдайым динамикалық құбылыс болып қала береді және қазіргі уақытта оның жоғары деңгейіне жету болашақта тұрақты табысқа кепілдік бермейді, ол үшін аталған жұмыста келесідей келтірілген кем дегенде үш жол бар [4]:

1. Бәсекеге қабілеттілік кәсіпорын қызметінің тұтынушылардың қолда бар қажеттіліктеріне, нарық сұраныстарына сәйкестігінің жеткілікті өсімінің нәтижесі ретінде туындайды. Адамзаттың оларды терең түсінудегі қажеттіліктері оның тарихи дамуында тұрақты болып қалса да, оларды қанағаттандыру жолдары мен тәсілдері өте тез өзгереді, әсіресе соңғы онжылдықтарда.

2. Бәсекеге қабілеттілік объектіге тән қасиет ретінде емес, оны басқа объектілермен салыстыру сипаттамасы ретінде ғана бар. Нарықтағы жағдай тез және таңғаларлық түрде өзгеруі мүмкін, сондықтан қарастырылып отырған басқару объектісі өзгермеген кезде де, бірақ бәсекелестерінің қызметіндегі өзгерістер немесе жаңалары пайда болған кезде де оның бәсекеге қабілеттілігі күрт өзгеріске ұшырайды.

3. Кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігі тек өзі өндіретін тауарлар немесе қызметтер нарығында ғана емес, сонымен қатар қызметті жүргізу үшін қажет ресурстар нарығында да бар және бағаланады. Олардың конъюнктурасы мен динамикасы ғана емес, сонымен бірге объектінің қазіргі бәсекелестік жағдайы олардың барлығында түбегейлі өзгеруі мүмкін. Әр түрлі нарықтардағы бір бизнестің бәсекеге қабілеттілігі арасында тәуелділік бар, бірақ ол сызықтық емес және ондағы белгілі бір факторлар мен элементтердің өзара әсерін бағалау өте қиын.

Көрсетілген ойлармен және олардан туындайтын тұжырымдамалармен келісе отырып, бәсекеге қабілеттілікті бағалау мен басқарудағы уақыт факторының келесі түсіндірмесін ең қолайлы деп қарастыруға болады [5]:

1. Уақыттың байқалған сәтінде кәсіпорын немесе стратегиялық басқару аймағы оның қызметі жүріп жатқан нарықтарда бәсекеге қабілеттіліктің белгілі бір деңгейіне ие. Бұл деңгей, бір жағынан, осы нарықтардың қазіргі жағдайымен, екінші жағынан, кәсіпорынның өткен кезден бастап қазіргі уақытқа дейінгі стратегиялық әрекеттері мен шешімдерімен анықталады. Ол бәсекеге қабілеттіліктің кейінгі жағдайына негіз қалайды, бірақ оның сипаттамаларына кепілдік бере алмайды. Бәсекеге қабілеттіліктің бұл деңгейін ағымдағы деп атауға болады.

2. Менеджер немесе басқа бақылаушы компания қазіргі уақытта әрекет етпейді және өзінің бәсекеге қабілеттілігін өзгерту үшін әдейі қандай да бір қадамдар жасамайды деп болжауы мүмкін, бірақ қазіргі жағдайда кәсіпорынға қатысты сыртқы ортаның жағдайын алшақтату мүмкін емес екенін түсінеді. Жеткілікті ақпаратқа ие бола отырып, ол соңғысының өзгеруін болжай алады және болашақта кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілік деңгейін

келісілген ереже үшін бағалай алады. Оны болжамды бәсекеге қабілеттілік немесе болашақ пассивті деп атауға болады, бұл бізге дәлірек, бірақ қолдануға ыңғайсыз термин болып көрінеді.

3. Басқарушы ішкі жүйенің қалыпты жағдайында кәсіпорын сыртқы ортаның ықтимал және сөзсіз өзгерістерін болжай отырып, оларға жауап бермеу туралы шешім қабылдауы екіталай. Кәсіпорын өзінің бәсекеге қабілеттілігін болашаққа сақтау немесе арттыру үшін жоспарлаған шаралар, сөзсіз, сыртқы ортадан анықталған сигналдарға жауап беруі керек және олардың мәні бойынша бейімделуі керек. Нәтижесінде қол жеткізуге болатын бәсекеге қабілеттілік күйі, алдыңғы тармаққа ұқсас, болашақ белсенді бәсекеге қабілеттілік деп аталуы керек.

4. Ақырында, болашақ пассивті бәсекеге қабілеттілікті анықтауға негізделген ақпарат, анықтама бойынша, іске асырудың 100% ықтималдығымен сипатталатын болжамды толығымен және жасауға мүмкіндік бермейтіні күмән тудырмайды. Демек, болашақта кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігінің нақты жағдайы кәсіпорынның белсенді әрекеттері жағдайында да, олар болмаған кезде де қалыптасқан болжамнан азды – көпті ерекшеленеді.

Қарастырылып отырған кезеңнің ұзақтығына байланысты көп жағдайда стратегиялық деп атауға болатын болашақ бәсекеге қабілеттілік аспектісін мұндай түсіну бәсекеге қабілеттілікті стратегиялық басқарудың құбылыстары мен процестерін сипаттайтын тағы бірнеше терминдерді енгізуге және қолдануға мүмкіндік береді:

- бәсекелестік тәуекелдер;
- стратегиялық инновациялар;
- стратегиялық артықшылықтар (тактикалық маңыздылығымен және өзінің эксклюзивтілігін ұзақ уақыт сақтау қабілетімен ерекшеленеді);
- бәсекеге қабілетті басқару саласындағы стратегиялық шешімдер [6].

Сондай-ақ, сыртқы ортаның өзгеруіне бейімделу мүмкіндігі бизнестің бәсекеге қабілеттілігінің маңызды элементі болып табылатындығы туралы ережеге сүйене отырып, сыртқы орта жағдайларының ұзаққа созылған қолайсыз өзгерістері жағдайында тұрақты және сәтті жұмыс істеуге мүмкіндік беретін кәсіпорынның қасиеті ретінде стратегиялық бәсекеге қабілеттілік ұғымын нақтылауға болады.

Тұтастай алғанда, компанияның стратегиялық басқару жүйесі 1 – суретте көрсетілген бірқатар міндеттерді шешуге бағытталған.

Сурет 1. Стратегиялық басқару міндеттері [7].

Стратегиялық менеджменттің бағыттарының бірі ретінде бәсекеге қабілеттілікті стратегиялық басқару тұрғысынан бірқатар міндеттерді бөліп көрсетуге болады:

1. Кәсіпорын қызметінің атаулы құрамдас бөлігіне әсер ететін немесе болашақта пайда болуы мүмкін сыртқы орта факторларын анықтау.

2. Кәсіпорынның мүмкіндіктерін (ресурстық әлеуетін) және оның жұмыс мақсаттарына сәйкестігін талдау.

3. Кәсіпорынның және оның нақты және әлеуетті бәсекелестерінің бәсекелестік артықшылықтарын анықтау, олардың қазіргі және болашақтағы бірегейлігінің деңгейін талдау.

4. Қолда бар артықшылықтарды сақтау және олардың эксклюзивтілігін қорғау бойынша шешімдер қабылдау және іс-шараларды іске асыру (мысалы, зияткерлік меншік қатынастарын реттейтін құқық нормалары есебінен).

5. Шешімдер қабылдау және жаңа артықшылықтар жасау жөніндегі іс-шараларды іске асыру [8].

Ең жеңілдетілген түрде кәсіпорынның ұзақ мерзімді, тұрақты бәсекеге қабілеттілігі 2 – суретте көрсетілген схема бойынша қалыптасады деп айтуға болады.

Сурет 2. Кәсіпорынның тұрақты бәсекеге қабілеттілігін қалыптастыру

Бәсекеге қабілеттілікті сауатты және тиімді басқарудың бастапқы аспектісі басшылықтың оның маңыздылығын түсінуі болып табылады, дегенмен мұндай түсіну қажетті ресурстар болмаған кезде – материалдық және қаржылық жағынан ақпараттық және білімге дейін ештеңе бермейді. Персонал құзыретінің жоғары деңгейі бәсекеге қабілеттілікті басқарудың барлық процесін қамтамасыз етеді, дегенмен өткен және қазіргі уақытта тиімді операциялық қызметпен қамтамасыз етілген басқа ресурстардың болуы қажет болып көрінеді. Қазіргі әлемдегі жаңа және эксклюзивті бәсекелестік артықшылықтардың негізгі көздерінің бірі тек өндірістік – технологиялық ғана емес, сонымен қатар басқару саласындағы инновациялық процестер болып табылады. Жаңа артықшылықтар жасаудан басқа, оларды ұзақ уақыт экономикалық пайдалану үшін қолда бар артықшылықтарды барынша тиімді қорғауға назар аудару керек.

Осылайша, кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігін стратегиялық басқарудағы қоршаған орта факторлары мен олардың әсерін төмендегі кестеден көруге болады.

Кесте 1. Кәсіпорынның қоршаған орта факторлары және олардың әсер ету сипаты [9].

Факторлар	Фактор жағдайы	Даму тенденциясы	Әсер ету сипаты: оң (+), теріс (-)	Кәсіпорынның мүмкін реакциясы
Халықтың ұтқырлығының өсуі	Қызметкерлердің ірі өндірістік орталықтарға ауысуы	Тенденция сақталады	Қызметкерлер санының азаюы (-) Өндіріс көлемінің қысқаруы (-) Бір қызметкердің орташа жалақысының артуы (+)	Еңбек жағдайы мен технологиялардың, ынталандыру жүйесінің жетілдірілуі.
Инфляция деңгейі	Әр айда шамамен 2%	Тұрақтылық мүмкін	Ақша қаражатының құнсыздануы (-)	Кешіктірілген төлемдерді индекстеу. Ұзақ мерзімді несие алу.

			Валюта курстарының айырмасында қосымша құралдарды алу (-/+)	Валютаны сату және сатып алу
Тұтынушылардың кірістерінің қысқаруы	Соңғы квартал үшін 10%	Тенденция анық емес	Төлем қабілеттілігі мен сатылымның төмендеуі (-) Өндіріс көлемінің мәжбүрлі қысқару (-)	Маркетингтік зерттеулер жүргізу. Жаңа нарықтарды іздестіру.
Мемлекеттік бюджет дефициті	Дотацияның қысқаруы	Тенденция сақталады	Қаржыландырумен қиындықтар, айналым құралдарының қысқаруы (-)	Мемлекеттік басқару органдарында лоббилеу
Салықтық қысымның артуы	Құралдардың өндіріс саласынан бюджетке ауысуы	Тұрақтылық мүмкін	Төлемге қабілетті сұраныстың қысқаруы (-) Таза пайда көлемінің қысқаруы (-)	Салықтарды минимизациялау жолдарын іздестіру
Жаңа технологиялардың пайда болуы	-	Біркелкі тенденция	Қолданыстағы технологияның моральды тозуы (-) Амортизация мерзімінің қысқаруы (-/+)	Инвестиция көдерін іздестіру Амортизациялық аударымдар көлемін арттыру

Тұтастай алғанда, бәсекеге қабілеттілікті басқарудың бүкіл процесінің жалпы стратегиялық сипатын көрсетуге болады, бірақ сонымен бірге уақыт өте келе және компанияның сыртқы нарықтық ортасының конъюнктурасының сипатының өзгеруімен оның деңгейі мен күйінің өзгеруін мойындауға болады. Демек, үнемі өзгеріп отыратын нарық жағдайында әрбір кәсіпорын бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін сыртқы орта факторларын бақылап, оларға дұрыс жауап беріп отыруы керек. Жылдам өзгермелі сыртқы орта факторына деген кәсіпорынның тиімді әрі уақытылы жауабы оның болашақтағы табыстылығына тікелей ықпал етеді.

Қолданылған әдебиттер тізімі

1. Васяйчева В. А. Өнеркәсіп саласы кәсіпорындарының инновациялық қызметін басқару процесін модельдеу // Воронеж мемлекеттік университетінің хабаршысы. Серия: Экономика және басқару, 2020, жоқ. 4, 74-82 ББ.
2. Волкова А.Г., Федулова И. Ю. Аграрлық-өнеркәсіптік мамандандырудың субөңірлік аумақтарының әлеуметтік-экономикалық дамуын стратегиялық басқару // Экономика және кәсіпкерлік, 2018, no. 4 (93), 539-542 ББ.
3. Алетина М. Е. Кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігі және зергерлік кәсіпорын өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін талдау. Туризм мен сервистің заманауи мәселелері // Бүкілресейлік ғылыми-практикалық конференцияның қорытындылары бойынша ғылыми баяндамалардың мақалалар жинағы, Черкизово, 2019, 10-18 ББ.
4. Овчинникова Т. И., Марков А. В., Дуванова Ю. Н. "Стратегиялық бәсекеге қабілеттілік" ұғымының мәні туралы // ВГУИТ хабаршысы, 2016, no. 3, 417-422 ББ.
5. Дружикова Е. П., Когтева А. Н., Герасимова Н. А. Кәсіпорынның бәсекеге қабілеттілігі әлеуетінің өсуінің негізі ретінде ұйымдастыру – экономикалық басқару деңгейін арттыру // экономикалық басқару жүйе: электрондық ғылыми журнал, 2015, no. 11 (83), б.57.
6. Пасмурцева Н.Н. Кәсіпорынның инновациялық дамуын стратегиялық басқару тұжырымдамасын қолдану негізінде бәсекеге қабілеттілікті арттыру // Воронеж мемлекеттік университетінің хабаршысы. Серия: Экономика және басқару, 2018, Жоқ. 3, с. 20-24
7. Шишкина Л. А., Дубова Ю. Н., Кукаева Л. И., Тинякова В. И. Кәсіпкерлік құрылымдардың бәсекеге қабілеттілігін басқарудың проблемалық аспектілері: шешімдерді іздеу. Воронеж, ғылыми-техникалық ақпарат орталығы, 2012.
8. Сабетова Т.В. Тікелей бәсекелестік болмаған жағдайда жеке бәсекеге қабілеттілікті бағалау // Қорған облысының 75 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары, 2018, 264-267 ББ.

9. Шопашева А.С. Сыртқы және ішкі орта факторларының Қазақстан банктерінің қызметіне әсері // жаңа экономикалық зерттеулер, 2021, 45 – 53 ББ.

УДК 338.2.

КОРПОРАТИВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ: СУЩНОСТЬ, РОЛЬ И ОБЪЕКТИВНАЯ НЕОБХОДИМОСТЬ РАЗВИТИЯ

Жангереев Айторе Асланулы

Iskakov82@mail.ru

Магистрант кафедры «Бизнес-администрирование»
Университет «Тұран-Астана», г. Астана, Республика Қазақстан
Научный руководитель - Искаков Б.М., к.э.н., асс.профессор

Одной из альтернативной форм организации бизнеса является корпорация, или акционерное общество, регулируемое законодательством и представляющая отдельное юридическое лицо.

Корпорация (англ. - corporation) - это совокупность лиц, объединившихся для достижения какой-либо цели и образующих самостоятельный субъект права - новое юридическое лицо.

Существуют различные взгляды на вопрос о времени возникновения корпораций. Одни исследователи, как отмечают Я.И. Функ и В.А. Михалеченко, берут за начало отсчета создание Голландской Ост-Индской Компании в 1602 году [1]. Она возникла по инициативе государства путем слияния торговых товариществ Голландских провинций с целью торговли с Ост-Индией. По такому же принципу создавались и другие компании: в Голландии (Вест-Индская компания), в Англии (Английская Ост-Индская компания, компании по освоению Северной Америки). Во Франции (Канадская, Сенегальская, Вест-Индская), в Пруссии и в Германии (Азиатская торговая Компания, Африканская Бранденбургская компания), также в Швеции, Дании и др.

По мнению Функа и Михальченка, колониальные компании были акционерными компаниями лишь по названию. Первые акционерные общества, по их мнению, были созданы в Англии в конце XVII века.

Возникновение и становление корпоративной формы управления происходило в рамках эволюции форм предпринимательских объединений. Элементы корпоративного управления появились уже в такой форме предпринимательского объединения, как коммандитное товарищество без образования юридического лица в XII веке. Все черты корпоративного управления воплотились в акционерном обществе, как в высшей форме предпринимательских объединений. Первые акционерные общества возникли в XVII веке, примерно в 20-ом году XIX века акционерное общество стало основной формой предпринимательских объединений США и Англии.

Широкое распространение понятия корпорация привело к тому, что в настоящее время этот термин применим к множеству экономических явлений. Выражаясь языком физики, произошла диффузия этого понятия в другие, смежные сферы. И различие в толковании понятия «корпоративное управление» зависит от темы исследования того или иного автора. Поэтому необходимо рассмотреть различные подходы к определению корпоративного управления. Подход с точки зрения психологии менеджмента определяет корпоративное управление как управление, которое порождает корпоративную культуру, то есть комплекс общих традиций, установок, принципов поведения. Подход с точки зрения теории фирмы подразумевает совпадение понятий корпорация и организация. Например, понятие корпоративной информационной системы. Подход с точки зрения финансовой системы определяет корпоративное управление как определенные институциональные соглашения, обеспечивающие трансформацию сбережений в инвестиции и распределяющие ресурсы среди